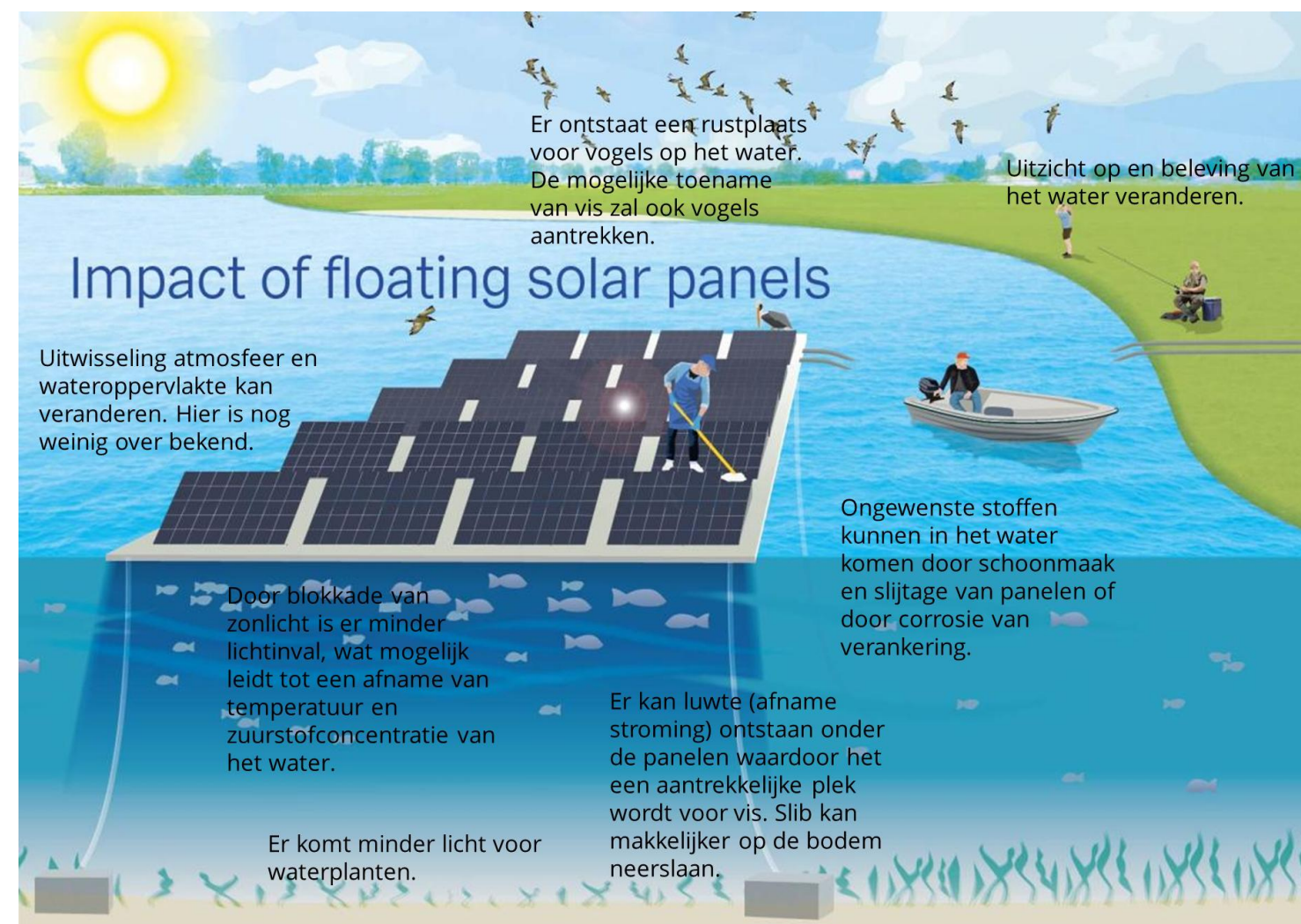

De opschaling van zon-op-binnenwater in Nederland: Juridische randvoorwaarden en mogelijkheden in het (zon)licht van de hernieuwbare-energietransitie

Tamar van de Gronden
PhD kandidaat

Probleemstelling

Nederland moet als lidstaat van de Europese Unie voldoen aan de verplichtingen voor de hernieuwbare-energietransitie die (onder andere) zijn opgenomen in de *Renewable Energy Directive III* (RED III). Drijvende zonnepanelen (op binnenwater) vormen een mogelijke instrument hiervoor en bieden potentiële voordelen ten opzichte van zonnepanelen op land. Tegelijkertijd bestaat er nog veel onzekerheid over de mogelijke effecten van zonnepanelen op de waterkwaliteit, biodiversiteit en andere milieuaspecten. Dit zorgt voor onzekerheid over de juridische belemmeringen die aan zon-op-binnenwater aan de weg kunnen staan, wat tot terughoudendheid in de opschaling leidt.

Mogelijke effecten van zonnepanelen op water
Deze afbeelding geeft de potentiële ecologische en maatschappelijke effecten van zonnepanelen op water weer, die kunnen leiden tot onzekerheid over de mogelijke juridische belemmeringen.
(bron: stowa.nl & deltares.nl)

Onderzoeksdoelen

- ✓ Het wegnemen van de onzekerheid over de juridische belemmeringen die in de weg staan aan de opschaling van zon-op-binnenwater → *solution space*
- ✓ Het verkennen en evalueren van de manier waarop Nederlandse (decentrale) overheden hun omgevingsrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten kunnen inzetten voor de opschaling van zon-op-binnenwater

Onderzoeksvraag

In hoeverre en op welke manier kunnen Nederlandse overheden met het oog op het realiseren van de doelstellingen voor hernieuwbare energie hun omgevingsrechtelijke en privaatrechtelijke instrumenten inzetten voor de opschaling van zon-op-binnenwater in Nederland?

Deelonderzoeken

1. Juridische verplichtingen voor de hernieuwbare-energietransitie

Hoewel de implementatiedeadline al is verstreken, heeft Nederland de RED III vooralsnog niet volledig geïmplementeerd, wat leidt tot het risico op een inbreukprocedure door de Europese Commissie. Om wél te voldoen aan de RED III, moet de Nederlandse overheid daarom nu het voortouw nemen in de energietransitie. De verplichtingen die Nederland hierin heeft worden in kaart gebracht.

3. Omgevingsrechtelijk instrumentarium

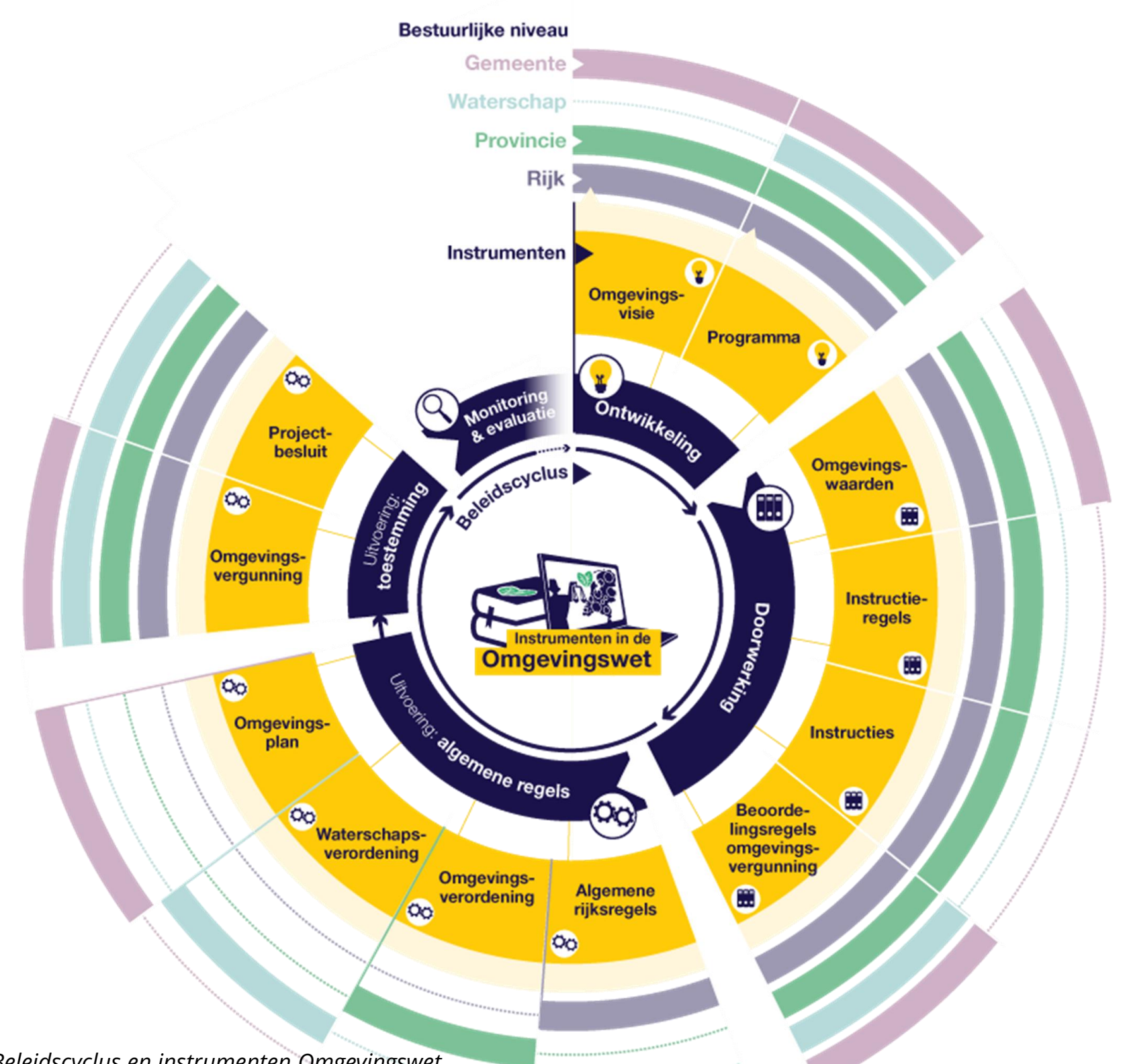
In de Omgevingswet zijn de omgevingsrechtelijke instrumenten opgenomen die overheden kunnen inzetten binnen de fysieke leefomgeving, zo ook voor de opschaling van zon-op-binnenwater. Dit instrumentarium wordt onderzocht. Denk hierbij aan het gebruik van beleidsdoelen, visies, programma's, plannen, vergunningen, projectbesluiten en nadeelcompensatie.

2. Europeesrechtelijke randvoorwaarden voor zon-op-water

De mogelijke negatieve effecten van zon-op-binnenwater kunnen leiden tot de schending van Europese regelgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water, de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn en de Natuurherstelverordening. Tegelijkertijd biedt deze regelgeving ook uitzonderingsmogelijkheden. Onderzocht moet worden binnen welke Europeesrechtelijke randvoorwaarden de opschaling van zon-op-binnenwater mogelijk is.

4. Privaatrechtelijk instrumentarium

Als eigenaar van het water kunnen overheden naast omgevingsrechtelijke ook privaatrechtelijke instrumenten inzetten, welke ook worden betrokken in het onderzoek. Denk hierbij aan het stellen van voorwaarden in overeenkomsten, het regelen van de aansprakelijkheid en (andere) financiële tegemoetkomingen. Bij het gebruik van privaatrechtelijke instrumenten is van belang om overeenkomstig de tweewegenleer te handelen.

Beleidscyclus en instrumenten Omgevingswet
Deze afbeelding geeft de complexiteit van de verschillende bestuurlijke niveaus en beschikbare instrumenten in elke fase van de beleidscyclus weer.
(bron: stibbe.nl)

5. Juridische vormgeving van zon-op-binnenwater in de praktijk

Tot slot wordt de praktische uitwerking van de juridische randvoorwaarden en mogelijkheden voor de opschaling van zon-op-binnenwater onderzocht. De onderlinge vergelijking van *casestudies* faciliteert een wisselwerking tussen de theorie en de praktijk, waarin wederzijdse lessen kunnen worden geleerd.